

**Ziliziné Bertalan Gabriella
Kasza János**

SZÁMÍTÁS- TECHNIKA

**MUNKA-
FÜZET**

7.

PEDELLUS

Kasza János
Ziliziné Bertalan Gabriella

Számítástechnika munkafüzet
7.osztály

PEDELLUS

Szerzők:
Kasza János
Ziliziné Bertalan Gabriella

Kiadó:
Pedellus N. V. Kiadói Kft.
4001 Debrecen, Pf. 146.

Alkotó szerkesztő:
Vágó Lászlóné

Készült:
Hektográf Nyomda
Püspökladányban.

1998

A DOS PARANCSAI

1. Az operációs rendszerekről

1.1. Mi a különbség és mi a hasonlóság a hardver és a szoftver feladata között?

hasonlóság: -----

különbség: -----

1.2. Hogyan csoportosítjuk a szoftvereket feladatuk szerint?

1.3. Sorold fel az operációs rendszer fontosabb feladatait!

1.4. A felsorolt szoftverek közül válaszd ki az operációs rendszereket!

Norton Commander	Ms-DOS 6.0	Word For Windows 6.0
Unix	CorelDraw 5.0	Office 97
Dbase	Turbo Pascal 6.0	Windows 95

**1.5. Keresd meg azokat a fogalmakat, amelyek nem illenek a többiek közé!
Választásodat indokold!**

a)	Hardver	Operációs rendszer	Parancs
b)	DOS	Unix	Operatív tár
c)	Belső parancs	Operatív tár	Külső parancs
d)	Külső parancs	Belső parancs	DOS alkönyvtár
e)	Rendszer lemez	Operációs rendszer	Billentyűzet
f)	DOS	Norton Commander	OS/2

- a) -----
- b) -----
- c) -----
- d) -----
- e) -----
- f) -----

1.6. Válaszd ki a felsorolt állítások közül melyek az igazak, melyek a hamisak!

- a) A hardver egy olyan programrendszer, amely a számítógép automatikus működtetését végzi.
- b) A szoftver a számítógép által alkalmazott, logikailag összetartozó programrendszerek és adatállományok közös neve.
- c) Az operációs rendszer segít a számítógép hardveres és szoftveres egységeinek optimális vezérlésében.
- d) A DOS belső parancsainak aktuális helyét a parancs kiadása előtt mindig meg kell adni.
- e) A belső parancsok a rendszer indításakor betöltődnek a memóriába.
- f) Az operációs rendszer a külső parancsok nélkül nem működőképes.
- g) A külső parancsokat a rendszerlemez egy adott könyvtárában tároljuk.

igaz: -----

hamis: -----

1.7. Milyen problémák esetén írja ki a DOS a következő üzeneteket ?

a) Bad command or file name

b) Non system disk or disk error

c) Invalid drive specification

d) Not ready reading drive D

2. Lemez tartalomjegyzékének megtekintése

2.1. A következő állítások a DOS operációs rendszerre vonatkoznak. Válaszd ki, melyek az igaz vagy hamis állítások! A hamis állításokat módosítsd úgy, hogy azok igazak legyenek!

- a) Az állományok azonosítója: név és kiterjesztés, melyeket pont választ el egymástól.
- b) Az állományok neve pontosan nyolc karakter lehet.
- c) A kiterjesztés legfeljebb három karakter lehet.
- d) Könyvtárak azonosítója nem tartalmazhat kiterjesztést.
- e) Állományoknak kiterjesztése nem kötelező.
- f) Ha egy állomány kiterjesztése EXE, akkor az DOS-ból biztosan indítható.
- g) Egy állomány kiterjesztése utalhat annak tulajdonságára.
- h) Egy kiterjesztés alapján nem mindig lehet eldönteni az illető állomány tulajdonságát.
- i) Ha egy állomány indítható, akkor az EXE, COM vagy BAT kiterjesztésű.

igaz:

hamis:

.....

.....

2.2. A számítógépünk csak egy floppy meghajtót tartalmaz. Mi történik a DIR B: parancs hatására, ha az aktuális helyünk az A: jelű hajlékony lemez gyökérkönyvtára?

- a) Not ready reading drive B

- b) Insert diskette for drive B: and press any key when ready
- c) Bad command or file name
- d) Kilistázza a floppy lemez gyökérkönyvtárának tartalomjegyzékét.

2.3. Az alábbi tartalomjegyzéket a DIR parancs segítségével kaptuk. A lista alapján válaszolj az alábbi kérdésekre!

Volume in drive A is STARTUP

Volume Serial Number is 2223-A85B

Directory of A:\

HIBA		41	05-17-95	4:59p
PASCAL	EXE	<DIR>	01-02-98	4:42p
PROGRAM		<DIR>	01-02-98	4:42p
MOUSE	COM	16,435	05-12-93	10:46a
DIR		27	01-02-98	8:54a
DIR	DIR	109	05-17-95	5:00p
EXE	DIR	885	05-17-95	5:01p
DOS		<DIR>	01-02-98	4:45p
WINDOWS		<DIR>	09-22-97	4:47p
NORTON		<DIR>	05-17-95	4:48p
SMART	BAT	56	12-19-97	11:15p
SOUND	BAT	139	12-19-97	11:03p
TREE	EXE	14,287	11-11-91	5:00a
COUNTRY	SYS	26,936	10-06-96	9:09p
OLVASS	EL	<DIR>	05-17-95	4:54p
Magyar	TXT	91	04-10-96	3:54p
KOCSI	BMP	630	02-11-93	12:00p
DIR	TXT	0	01-02-98	5:04p
18 file(s)		59,636 bytes		
		1,389,568 bytes free		

a) Melyik háttértároló tartalomjegyzékét kaptuk meg?

b) Sorold fel azokat az azonosítókat, melyek állományokat jelölnek!

c) Sorold fel azokat az azonosítókat, melyek könyvtárakat jelölnek!

d) Melyik a legnagyobb méretű állomány?

e) Hány Byte a mérete a legkisebb méretű állománynak?

f) Mi a bejegyzés dátuma a legkorábban keletkezett állománynak?

g) Melyek azok az állományok, amelyek indíthatók az operációs rendszer felügyelete alól?

h) Hány Kbyte a lemez szabad területe?

2.4. Mikor kapjuk a DIR parancs esetén következő hibaüzeneteket?

File not found

Too many parameters

Invalid drive specification

2.5. Milyen parancsot adtunk ki, ha lemezünk tartalomjegyzéke a következő formában jelenik meg?

```
Volume in drive A is STARTUP
Volume Serial Number is 2223-A85B
Directory of A:\
HIBA          [PASCAL.EXE]  [PROGRAM]      MOUSE.COM
DIR           DIR.DIR        EXE.DIR        [DOS]
[WINDOWS]    [NORTON]      SMART.BAT      SOUND.BAT
TREE.EX      COUNTRY.SYS   [OLVASS.EL]   MAGYAR.TXT
KOCSI.BMP    DIR.TXT
              18 file(s)          59,636 bytes
                          1,389,568 bytes free
```

2.6. A lemezünk tartalomjegyzéke ugyanaz mint az előző feladatban.

A) Mely azonosítókat listázzák ki a következő parancsok?

```
Dir/w a:\*.exe -----
Dir/w a:\d*.* -----
Dir/w a:\?o*.b?? -----
```

B) Írd le azokat a parancsokat, amelyek az alábbi könyvtárak, illetve állományok azonosítóját írják ki képernyőre!

1.EXE.DIR

2. MOUSE.COM

SOUND.BAT

COUNTRY.SYS

3. PASCAL.EXE]

[PROGRAM]

2.7. A DIR /A:h A: parancs hatására a következő üzenetet kapjuk:

File not found

Ha a lemezünk gyökérkönyvtárában vannak állományok, akkor miről ad tájékoztatást ez az üzenet?

3. Könyvtárkezelés

3.1. Mi az aktuális meghajtó, és az aktuális könyvtár fogalma?

3.2. Hogyan tájékoztat bennünket a DOS az aktuális helyről?

3.3. Rajzold le az alábbiakban létrehozott könyvtárszerkezetet !

A:

CD\

md KEMIA\ANYAG

md KEMIA\ANYAG\KEVEREK

md KEMIA\ANYAG\VEGYULET

md KEMIA\ANYAG\VEGYULET\ION

md KEMIA\ANYAG\VEGYULET\MOLEKULA

md KEMIA\ANYAG\ELEM

md KEMIA\ANYAG\ELEM\MOLEKULA

md KEMIA\ANYAG\ELEM\ATOMRACS

md KEMIA\ANYAG\ELEM\FEMRACS

md KEMIA\KOTES

md KEMIA\KOTES\KOVALENS

md KEMIA\KOTES\IONOS

md KEMIA\KOTES\FEMES

3.4. Készítsd el a 3.3. feladat alapján, írd le legrövidebben a megadott könyvtárak elérési útvonalát! Figyelj az aktuális helyre (készenléti jel)!

ION könyvtár

C:\>

ATOMRACS könyvtár

A:\KEMIA\ANYAG>

FEMRACS könyvtár

A: \KEMIA\ANYAG\VEGYULET>

KOVALENS könyvtár

A: \KEMIA\ANYAG\KEVEREK>

- 3.5. A 3.3. feladat alapján, írd le a megadott könyvtárakba való belépések parancsait! Figyelj az aktuális helyre (készenléti jel)!**

Belépés a KOVALENS könyvtárba

A: \>

Belépés a FEMRACS könyvtárba

A: \KEMIA\ANYAG\ELEM>

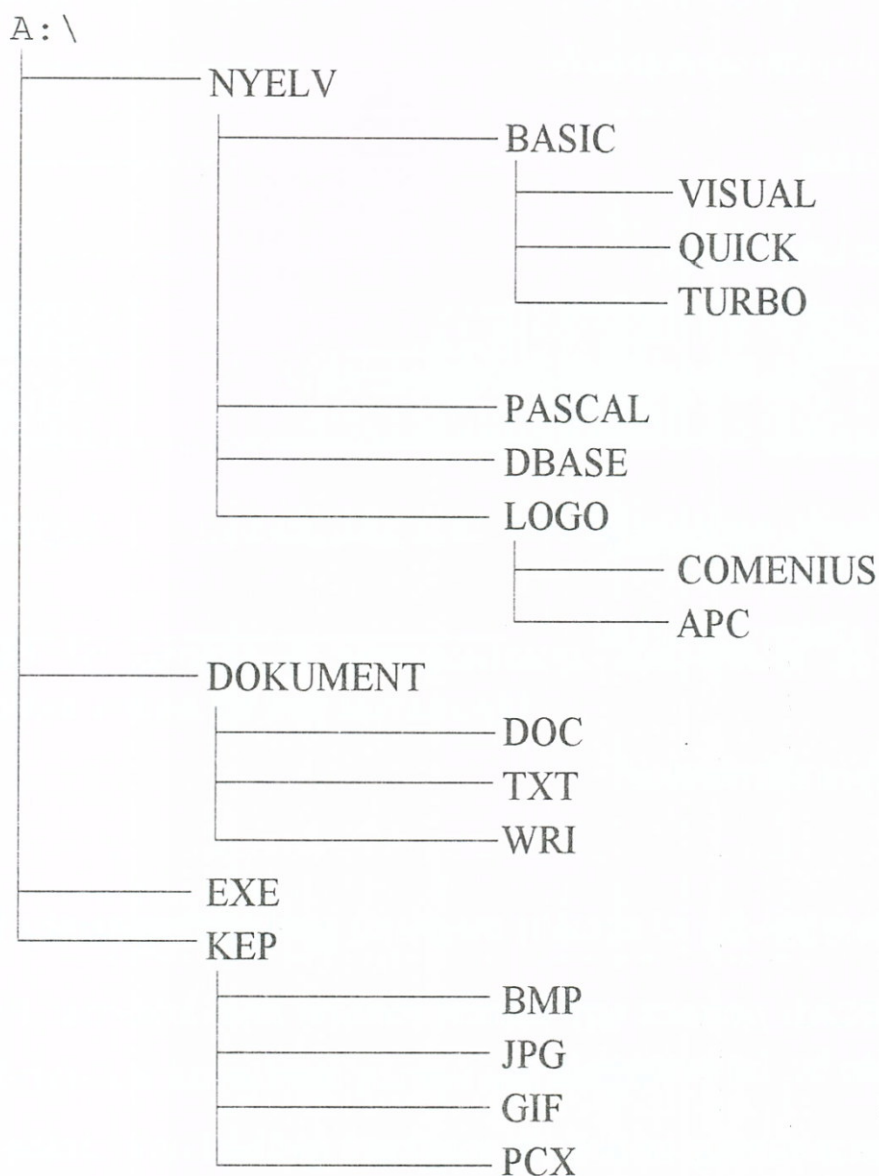
Belépés az IONOS könyvtárba

A: \KEMIA\ANYAG>

Belépés a FEMES könyvtárba

C: \>

3.6. Készítsd el az alábbi könyvtárszerkezetet a tanárod által megadott háttértárolón!

3.7. Az előző feladat alapján végezd el a következő könyvtárműveleteket!

- Töröld le a PASCAL könyvtárat!
- Töröld le a BASIC könyvtárat!
- Töröld le az APC könyvtárat!

3.8. Párosítsd össze a felsorolt parancsokat funkciójukkal!

MD CD TREE RD DELTREE PATH PROMPT

Grafikus rajz a könyvtárszerkezetről: -----

Könyvtár létrehozása: -----

Belépés egy adott könyvtárba: -----

Üres könyvtár törlése: -----

Készenléti jel beállítása: -----

Automatikus elérési út megadása: -----

Könyvtár törlése alkönyvtárakkal: -----

3.9. Válaszd ki a helyes állításokat!

- a) A `CD . .` parancs mindig az aktuális meghajtó gyökérkönyvtárába lép be.
- b) A `CD . . \PASCAL` parancs egy szinttel fentebb lévő könyvtár `PASCAL` alkönyvtárába lép be, ha az létezik.
- c) A `CD \` parancs mindig az aktuális meghajtó gyökérkönyvtárába lép be.
- d) Az `RD` paranccsal nem üres könyvtárakat is lehet törölni.
- e) A `DELTREE` parancs egész könyvtárrendszert töröl.

3.10. Mit jelentenek a következő hibaüzenetek?

`Directory already exists`

Invalid path, not directory, or directory not empty

Attempt to remove current directory

4. Műveletek állományokkal

(Ebben a fejezetben példáink alapja az **3.6. feladatban** létrehozott könyvtárszerkezet!)

4.1. Sorold fel azokat a szempontokat, amelyeket az állományok sikeres másolása esetén be kell tartanunk!

4.2. Mi történik a következő parancsok esetén?

Md a:\bmp

Copy c:\windows\car.bmp a:\bmp

Copy a:\bmp\car.bmp b:

4.3. Írd le azt a parancsot, amely a c:\DOS forrásterületen lévő move.exe állományt átmásolja, az 3.6. feladatban megadott EXE könyvtárba athelyez.exe néven.

4.4. Válaszd ki azokat a parancsokat, melyek eredménye ugyanaz! Figyelj az aktuális helyre!

- a) A:>Copy c:\Winword\Doc\dolgozat.doc Dokument\Doc
 - b) A:\Dokument>Copy Winword\Doc\dolgozat.doc Doc
 - c) A:\Dokument\Doc>Copy c:\Winword\Doc\dolgozat.doc
 - d) A:\Dokument\Doc>Copy Winword\Doc\dolgozat.doc
 - e) C:\Winword\Doc>Copy dolgozat.doc Dokument\Doc
 - f) C:\Winword\Doc>Copy dolgozat.doc a:\Dokument\Doc
 - g) A:\Dokument\Txt>Copy c:\Winword\Doc\dolgozat.doc
..\Doc
-

4.5. Javítsd át az előző feladat helytelen parancsait úgy, hogy hatásuk megegyezzen!

4.6. Ebben a feladatban a file műveletek a 3.6. példában szereplő könyvtár-szerkezetre vonatkoznak. Írd le a következő parancsokat!

A TXT könyvtár összes állományának másolása a DOC könyvtárba `doc` kiterjesztéssel:

A: \DOKUMENT\TXT>

A WRI könyvtár `wri` kiterjesztésű állományainak átnevezése `doc` kiterjesztésre:

A: \DOKUMENT>

A QUICK könyvtár 'a' karakterrel kezdődő állományainak áthelyezése a PASCAL könyvtárba `pas` kiterjesztéssel:

A: \BASIC\QUICK>

A PASCAL könyvtár összes olyan állományának törlése, melyek kiterjesztése 'k' karakterre végződik:

A: \>

4.7. Válaszd ki azokat a parancsokat melyek végrehajtásának eredménye megegyezik!

a) A: \Nyelv\Basic>Move elso.bas masodik.bas

b) A:> Move Nyelv\Basic\elso.bas masodik.bas

c) A: \Nyelv>Move Basic\elso.bas masodik.bas

d) A: \Nyelv>Ren Basic\elso.bas masodik.bas

Indoklás: -----

4.8. Írd le egyetlen paranccsal a következő file műveleteket!

```
A:\Dokument\Txt>Copy \Nyelv\Pascal\*.pas
```

```
A:\Dokument\Txt>Del \Nyelv\Pascal\*.pas
```

```
A:\Dokument\Txt> _____
```

4.9. Melyik parancs esetén kapjuk a következő üzenetet?

```
All files in directory will be deleted!
```

```
-----  
Are you suore (Y/N)
```

```
-----  
1 file (s) copied
```

```
-----  
File not found  
-----
```

5. Műveletek különböző tulajdonságú állományokkal

5.1. Milyen tulajdonságokkal rendelkezhetnek az állományok?

```
-----  
-----
```

5.2. Írd le a következő tulajdonságok angol megfelelőjét!

Rendszer: -----

Csak olvasható: -----

Rejtett: -----

Biztonsági: -----

- 5.3. A DIR /A:R A: parancs hatására File not found (állomány nem található) üzenetet kaptunk, pedig lemezünk nem üres! Melyek a lehetséges okok?**

- 5.4. A DEL C:\msdos.sys parancs hatására a következő üzenetet kaptuk: Acces denied! (A hozzáférés megtiltva!) Mi lehet a magyarázata?**

- 5.5. Feladatunk könyvtárszerkezete az 3.6. példának felel meg. Írd le a következő parancsokat!**

A LOGO könyvtár összes 'gy'-vel kezdődő állományának tulajdonsága csak olvasható legyen:

A:\nyelv>

A PASCAL könyvtár összes bgi kiterjesztésű állományának tulajdonsága rejtett legyen:

```
A:\nyelv\Basic>
```

A TURBO könyvtár összes rejtett állományának szüntessük meg ezt a tulajdonságát:

```
A:\>
```

5.6. Mi történik az `Attrib/?` parancs hatására?

5.7. Hol és milyen műveleteket hajtanak végre a következő parancsok?

```
Attrib/S +R c:\*.ini
```

```
Attrib -R c:\Windows\*.ini
```

5.8. Írd le azt a parancsot, amely kilistázza az `A:\Nyelv\Pascal` könyvtárban utoljára törölt összes pas kiterjesztésű állományt.

6. Egyéb műveletek Copy paranccsal

6.1. Milyen perifériát jelent a *PRN* rövidítés?

6.2. Mi a különbség, és mi a hasonlóság az *LPT1* és *PRN* jelölések között?

különbség: -----

hasonlóság: -----

6.3. Hogyan jelöli a *DOS* a billentyűzetet?

6.4. A *COPY* parancs segítségével hozz létre egy *vers.txt* állományt, melynek tartalma a következő!

"És mond: Honfi! mit ér epedő kebel e romok ormán?

Régi kor árnya felé visszamerengni mit ér?

Messze jövődővel komolyan vess öszve jelenkort:

Hass, alkoss, gyarapíts: s a Haza fényre derül!"

6.5. Hogyan listáznád ki a már létező *vers.txt* állományt a képernyőre?

6.6. A `vers.txt` tartalma ugyanaz mint az előző feladatban. Mi történik a következő parancs hatására?

```
Copy Con+A:\vers.txt PRN
```

Kölcsey Ferenc debreceni diák volt. Ő írta nemzeti énekünket, a Himnuszot.

A Huszt műfaja epigramma.

^Z

6.7. Hogyan módosul a `vers.txt` állomány tartalma?

```
Copy Con vers.txt
```

Idézet egyik nagy magyar költőnktől.

Mi a vers címe?

^Z

6.8. Hogyan nyomtatnád ki a *COPY* parancs segítségével személyi adataidat!

7. Lemezműveletek

7.1. Melyik parancs végrehajtása után jelenik meg a következő üzenet?

System transfered

7.2. Milyen lemezt nevezünk rendszerlemeznek?

7.3. Mire kell vigyáznunk a háttértárolók formatálásánál?

7.4. Hány Kbyte-ra formatálja lemeziünket a Format/4 A: parancs?

7.5. Mi a különbség a Format a: és Format/S a: parancs között?

7.6. Készíthető-e rendszerlemez a COPY paranccsal?

7.7. Mi a hasonlóság és különbség a Sys c: a: és Format/S a: parancsok között?

hasonlóság: -----

különbség: -----

7.8. Válaszd ki azokat a parancsokat, amelyekkel rendszerlemez készíthetünk!

a) Format/S A:

b) Copy C:\Command.com A:

Copy C:\Msdos.sys A:

Copy C:\Io.sys A:

c) Format A:

Sys c: a:

7.9. Mit jelent a Saving UNFORMAT information üzenet?

7.10. Véletlen formátálásnál, a parancs végrehajtása után közvetlenül visszaállíthatók-e minden esetben az eredeti információk? Ha nem, akkor miért?

7.11. Maximum hány karakter lehet a lemez kötőazonosítója?

7.12. Mit jelent az alábbi kifejezés ?

Volume in drive A has no label

7.13. Mi az azonosság, és mi a különbség a VOL A: és LABEL A: parancs között?

azonosság: -----

különbség: -----

7.14. Mikor jelenik meg, és mit jelent az alábbi kifejezés?

Delete current volume label (Y/N)

7.15. Írd le azt a parancsot, amely a merev lemez E : partíciójának kötetazonosítóját átírja GAMES azonosítóra!

1. Programozási nyelvek

1.1. Keresd meg azt a fogalmat, amely nem illik a sorba! Indokold meg a választásodat!

a) monitor, input, mágneses lemez, file

b) mágneses lemez, állomány, output, billentyűzet

c) assembly, compiler, interpreter

d) assembler, tárgyprogram, editor, forrásprogram

e) processzor, hardver, számláló egység, linker

f) gépi nyelv, futtatható program, interpreter

1.2. Egészítsd ki a hiányzó mondatokat!

A számítógép az _____
_____ szolgáló eszköz.

A feldolgozás végrehajtására emberi beavatkozás nélkül képes, ha ehhez _____

A számítógép fizikai felépítése alapján, csak _____
_____ sorozatát tudja értelmezni.

Neumann János fogalmazta meg először, hogy _____
és az _____ a központi _____ legyenek tárolva.

Az assembly nyelvben, az utasításokat _____
_____, melyek kifejezik azok jelentését.

1.3. A következő fogalmakat két csoportba soroljuk. Kösd össze a két csoportból a logikailag összetartozókat!

A) LDA	a) Add az akkumulátor tartalmához!
B) MOVE	b) Töltsd az akkumulátorba!
C) ADD	c) Helyezd át az adatot egy memóriacímre!
D) STA	d) Helyezd át az akkumulátor tartalmát!

A) _____ B) _____ C) _____ D) _____

1.4. A következő állításokról dönts el, hogy igaz-e vagy hamis! Az állítások előtt jelöld ezt *I* vagy *H* betűt! Választásodat indokold!

... A gépi nyelvű program bitek sorozatával van kódolva.

... A magas szintű nyelveket a szakirodalom executable programnak nevezi.

... A konkrét gépi nyelvű utasítások értelmezése függ a processzor típusától.

... A gépi nyelvű programot assembly nyelvnek nevezzük.

... Az assembly nyelv fordítóját assemblernek hívjuk.

... A tárgyprogramot futtatható állapotba az editor szerkeszti össze.

... A fordítás utolsó fázisát a programszerkesztő (LINKER) végzi el.

1.5. A felsorolt tulajdonságokból válaszd ki az *interpreter* és *compiler* tulajdonságait!

- a) Segítségével a forrásprogramból egy *exe* kiterjesztésű állomány készíthető.
- b) A forrásnyelvű programot utasításonként fordítja és hajtja végre.
- c) A fordítás két menetben történik.
- d) A forrásprogramot a memóriában tartózkodva hajtja végre.

- e) Nem állít elő tárgyprogramot.
- f) Minden futtatáskor újra értelmezi a forrásprogramot.
- g) Programírás közben lehetőséget ad a párbeszédés munkára, mely megkönnyíti a fejlesztést.
- h) A tárgynyelvű programot a kapcsolatszerkesztő (LINKER) hozza létre.
- i) A fordítás eredményét mindig a memóriában tároljuk.
- j) A memória kihasználtsága kedvezőnek mondható.
- k) A fordítás eredménye a háttértárolókon is rögzíthető.
- l) A Basic-nyelvre jellemző.
- m) A Pascal-nyelv ezt a rendszert használja.

interpreter: _____

compiler: _____

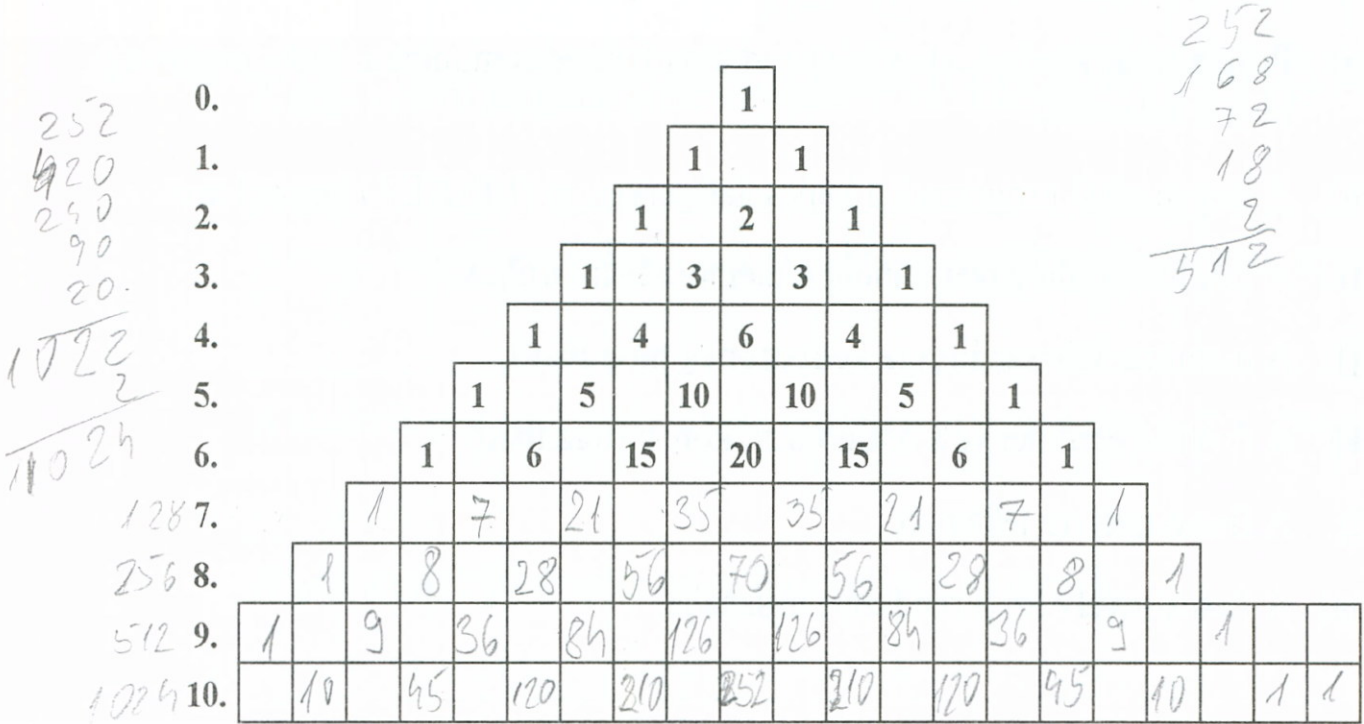
2. A Turbo Pascal-nyelv

2.1. Indítsd el a Turbo Pascalt. Hasonlítsd össze menürendszerét és a kezelését egy másik tanult szövegszerkesztővel! Keresd meg az azonosságot és a különbséget!

azonosságok: _____

különbségek: _____

2.2. Töltsd ki a Pascal-háromszög hiányzó sorait! Add össze minden sorban a számokat! Keress összefüggéseket!

a) Milyen szabályt fedeztél fel a sorok sorszáma és az összegek között?

b) Melyek azok a számítástechnikai fogalmak, amelyek a nyolcadik és tizedik sorban lévő számok összegéhez kapcsolódnak?

2.3. A következőkben a Pascal-nyelv legördülő menürendszerének néhány lehetőségét adjuk meg angol nyelven. Rendezd ezeket a magyar nyelvű megfogalmazásokhoz!

A) FILE / OPEN

I) EDIT / CLEAR

B) FILE / NEW

J) SEARCH / FIND

C) FILE / SAVA AS

K)SEARCH / REPLACE

D) FILE / CHANGE DIR

L) SEARCH / AGAIN

E) FILE / DOS SHELL

M) COMPILE / MAKE

F) EDIT / CUT

N) RUN / RUN

G) EDIT / COPY

O) RUN / PROGRAM RESET

H) EDIT / PASTE

P) RUN / STEP OVER

1) Kijelölt blokk másolása a vágólapra.

2) A legutoljára vágólapra helyezett blokk beszúrása a kurzor pozíciójától.

3) Az aktív szövegszerkesztő ablakban lévő forrásprogram mentése más néven.

4) A forrásprogram fordítása.

5) Ideiglenes visszatérés az operációs rendszerhez.

6) Megnyit és aktívvá tesz egy új szövegszerkesztő ablakot.

7) Az aktuális háttértároló és könyvtár beállítása.

8) Állomány betöltése újonnan létrehozott szövegszerkesztő ablakba.

9) Szövegrész keresése és cseréje az aktív ablakban.

10) Kijelölt blokk törlése és másolása a vágólapra.

11) Kiválasztott szöveg törlése a szerkesztőből.

12) Szövegrész keresése az aktív ablakban.

13) Nyomkövetett program alaphelyzetbe állítása.

14) Program végrehajtása nyomkövetéssel.

15) A legutóbbi keresés vagy csere megisméltése.

16) Forrásprogram futtatása és fordítása.

2.4. Indítsd el a Pascal programrendszert, és a szerkesztő segítségével írd be az előző feladatban szereplő menüpontoknak megfelelő billentyűzetkombinációkat!

2.5. Az alábbiakban felsoroljuk a Pascal-nyelv néhány fontosabb állományainak feladatait. Írd a megfelelő helyre az állományok azonosítóját!

a) A Turbo Pascal keretrendszere. Tartalmazza a szövegszerkesztőt, melynek segítségével párhuzamosan egyszerre több forrásprogram is készíthető. Ebbe az állományba van beépítve a fordító, amely a forrásprogramból futtatható programot készít.

b) Amikor a programozó kéri a rendszertől, hogy a megváltozott beállításokat jegyezze meg, akkor ebbe az állományba menti el a szükséges információkat. A rendszer újra indításakor a beállításokat ebből az állományból olvassa ki.

c) Ebbe az állományba van beépítve egy ONLINE HELP rendszer, mely a programozáshoz nyújt segítséget.

d) Ez az állomány tartalmazza azokat az utasításokat, hivatkozásokat, melyeket programunkban használunk. E nélkül az állomány nélkül egy programot sem írhatnánk.

e) Segítségével önálló egységeket építhetünk be a Pascal rendszerkönyvtárába.

2.6. Keresd meg azt a fogalmat, amely nem illik a sorba! Választásodat indokold!

Begin End ClrScr -----

Uses End Crt -----

ClrScr Crt Begin -----

Begin azonosító Program -----

2.7. Funkciójuk alapján írd a felsorolt fogalmakat a megfelelő helyre!

Uses Begin ClrScr End Program Crt

Ezzel a kulcsszóval történik a program nevének megadása. -----

Letörli az Output képernyőt. -----

A program végét jelölő kulcsszó. -----

A képernyő és a billentyűzet kezelésért felelős egység. -----

Ezzel a szóval hivatkozhatunk egységek használatára. -----

A programtörzs kezdetét jelölő kulcsszó. -----

2.8. Tölts be egy tetszőleges *Pascal* programot és indítsd el úgy, hogy a fordítás a memóriában történjen!

2.9. Készíts a lemezeden egy *exe* nevű könyvtárt! Állítsd be a rendszert úgy, hogy a lefordított forrásprogramok ebbe a könyvtárba kerüljenek! Végezd el a fordítást az előbb betöltött állománnyal!

3. Állandó adatok típusai és jelölésük

3.1. Az alábbiak közül mely adatok jelölhetnek konstans szöveget?

'mama' ablak 123 5.6 #67#69 12E+02 '-445'

3.2. A felsoroltak közül mely adatok jelölhetik a konstans karaktert?

'a' a 1 5.6 #67 '#' '4'

3.3. Hogyan különböztethető meg a numerikus konstans a karakter- és szövegkonstanstól?

3.4. Milyen jel alapján tudod megkülönböztetni az egész és a valós típusú konstansokat?

3.5. Mely adatok jelölhetik a numerikus konstanst a felsoroltak közül?

'243' 'kocsi' -1 5.6 18.6E+3 '#' '4'

3.6. Mely adatok jelölhetnek egész konstanst az alábbiak közül?

'a' a -1 5.6 18.6E+3 '#' '4'

3.7. Keresd meg azt a fogalmat, amely nem illik a sorba! Választásodat indokold meg!

Begin End ClrScr

Uses Write Crt

ClrScr Crt Write

Write WriteLn Program

3.8. Számítsd ki a következő összegek eredményét normál alakra!

$2.4000000000E+01 + 32.5 =$ -----

$34.7 + 128 =$ -----

3.9. Mi a különbség a Pascal-nyelvben $1.2000000000E+01$ és a 12 számtípusú adatok között ?

3.10. Mi az azonosság matematikai szempontból a $1.2000000000E+01$ és a 12 számtípusú adatok között ?

3.11. Milyen formában írja ki a következő eljárás a megadott szöveget?

```
Write('Ennek a sornak',#10,'itt van a',#10,#13,'vége')
```

-----	-----
-----	-----
-----	-----

3.12. Írd le azokat a *Write* és *WriteLn* eljárásokat, melyek segítségével a stringek a monitoron a következő formákban jelennek meg!

napszemüveg

gépkocsi
vezető

réti
fülesbagoly

nap
szem
üveg

nap
szem
üveg

3.13. Az előző feladatokat oldd meg egyetlen *Write* eljárás és vezérlő- karakterek segítségével is!

4. Változó adatok beolvasása és deklarációja

4.1. Írd le azt az utasítást, amely a kurzort a következő helyekre pozicionálja!

a) 24. sor 6. oszlopába

b) 6. oszlop 24. sorába

c) középső sor utolsó oszlopába

4.2. Hová kerül a kurzor a *ClrScr* utasítás használata esetén?

4.3. Írd le azokat az utasításokat mezőszélesség segítségével, amelyek hatására a szöveg konstansokat és karaktereket az alábbiak szerint írja ki a képernyőn!

oszlopok

	1	2	3	4	5	6	7	8
1			M	A	L	O	M	
2						M	A	
3							L	
4					A	L	O	M
5					L	O	M	

4.4. Egészítsd ki az előző feladat utasítását úgy, hogy az működőképes program legyen! Indítsd el és ellenőrizd, hogy az eredmény megfelel-e a fenti ábrának!

4.5. Mely alapszavak jelölik

a) a változót, -----

b) a konstans(állandó) adatok deklarációjának kezdetét? -----

4.6. Milyen célt szolgálnak a következő programrészletek?

Var anya:String;

Var tartozik,vagyon:Integer;

Var hossz:Real;

Const
magas=156.7;
szo='magas';

4.7. Hogyan deklarálod a karakter, string, egész és valós típusú változókat? Írj példákat kitalált változó azonosítókkal!

4.8. Deklaráld konstans adatként a következő adatokat!

a) lakhelyedet, születési hónapodat, nevedet

b) életkorodat

c) az alumínium sűrűségét

4.9. Írj programot, amely a 'KÖT' stringet és karaktereit a képernyő széleire az első sortól kezdődően következő formában írja ki!

					oszlopszám					
3										80
		K	Ö	T						KÖT
		Ö								Ö
		T								K

4.10. Melyik utasítás az, amellyel billentyűzetről beolvashatunk egy adott azonosítójú változó adatot?

4.11. Mi a hatása a programban egy változó nélküli beolvasó utasításnak?

4.12. Készíts programot, amelynek feladatai a következők!

Billentyűzetről kér egy tetszőleges karaktert. A monitor közepére kiírja nyolc-szor dominó alakzatban.

Pl.: Ha a karakter a *, akkor

*	*	*
*		*
*	*	*

4.13. Egy programnak a következőket kell végrehajtani!

- a) kiírja a 'Mikor születél?' stringet
- b) beolvassa egy változóba a születési évedet

- c) kiírja a képernyő középső sorába a 'Születési évem:' szöveg konstanst és utána a születési dátumodat számokkal

4.14. Oldd meg az előző feladatot úgy, hogy az output adatok a képernyő közepére kerüljenek!

5. Műveletek adatokkal

5.1. Hogyan nevezzük másképpen a műveleti jeleket?

5.2. Mi a szakkifejezése a műveletben szereplő adatoknak?

5.3. Milyen típusú lesz az eredmény két egész szám között, ha a művelet a valós osztás?

5.4. Hogyan értelmezi a fordító karakterláncok között a plusz operátort?

5.5. Hogyan írnád ki a *WriteLn* utasítás segítségével a 98.34567 valós konstanst 0, 2, 4 tizedes helyiértékkel?

5.6. Írj programot, amely a billentyűzetről bekért tetszőleges valós adatot egymás alá kiírja úgy, hogy a tizedes jegyek száma 0, 2, 4!

5.7. Készíts programot, amely két tetszőleges valós számmal elvégzi a kivonást és a szorzást!

5.8. Mi az eredménye a következő műveleteknek?

12/3

14 div 3

14 mod 3

13.5/3

13.5+3

5.9. Mit nevezünk kifejezéseknek?

5.10. Sorold fel a kifejezések kiértékelésénél a műveletek sorrendjét!

5.11. Mely műveletek egyenrangúak? A kifejezések kiértékelése mikor történik balról jobbra haladva?

5.12. Melyik jel változtathatja meg a műveletek sorrendjét?

5.13. Számítsd ki a következő kifejezések értékét!

$$5 - 3 * (4+12) =$$

$$11 + 7 / 4 =$$

$2 - 9 / 2 =$

$2 * 3 / 2 =$

$17 \bmod 3 + 2 =$

$5 + 42 \operatorname{div} 9 =$

$121 \operatorname{div} 11 =$

$(2+5) / (6 \bmod 4) =$

$125 \operatorname{div} 17 \bmod 7 =$

$125 \operatorname{div} (17 \bmod 7) =$

$5 - 12 \bmod 2 =$

$5 - 12 \operatorname{div} 2 =$

5.14. Melyik az a függvény, amellyel meghatározható egy szövegben szereplő karakterek száma?

5.15. Válaszd ki azokat a kifejezéseket, amelyek nem értékelhetők!

$6.5 \operatorname{div} 5$

$12 \operatorname{div} 3$

$12.0 \bmod 3$

$7/2 \bmod 5$

$5 \bmod 7/2$

$7/(2 \bmod 5)$

$'adat'/2$

$\operatorname{Length}('adat')/2$

$'12'*3$

5.16. Milyen jellel fejezzük ki az értékadó utasításokat?

5.17. Mi szerepelhet csak az előbb említett utasítás bal oldalán?

5.18. Milyen adat szerepelhet az értékadó utasítás jobb oldalán?

5.19. A következő program feladata dm-ben magadott hosszúság átváltása km-, m-, és dm-re. A programból hiányzik egy értékadó utasítás. Egészítsd ki!

```
Uses Crt;
Var
  km,m,dm:Word;
Begin
  ClrsCr;
  ReadLn(dm);

  m:=dm mod 10000 div 10;
  dm:=dm mod 10000 mod 10;
  WriteLn(km,'km ',m,'m ' dm,'dm');
  ReadLn;
End.
```

5.20. Készíts programot, amely két egész típusú változó között elvégzi a tanult öt műveletet! Minden művelet eredményét tárold egy neki megfelelő változóban!

5.21. Az alábbi program input adata egy pozitív egész szám. Milyen feladat elvégzésére készült ez a program?

```
Uses Crt;
Var
  m,p,o:Word;
Const valt=60;
Begin
  ClrsCr;
  ReadLn(m);
  o:=m div (valt -valt);
  m:=m mod (valt - valt);
  p:=m div valt;
  m:=m mod valt;
  WriteLn(o,' ',p,' ',m);
  ReadLn;
End.
```

5.22. A következő program ugyanazt a feladatot hajtaná végre mint az előző. A programba azonban néhány hiba csúszott. Keresd meg és javítsd ki a hibákat!

```
Uses Crt;
Var
  m,p,o:Word;
Begin
  ClrsCr;
  ReadLn(m);
  o:=m div 360;
  p:=m mod 360 div 60;
  m:=m mod 360 mod 60;
  WriteLn(o,' ',p,' ',m);
  ReadLn;
End.
```

5.23. Írj programot, amely egy tetszőleges személynevet fordított sorrendbe ír ki!

5.24. Írj programot, amely a tanult síkidomok területeit számolja ki!

5.25. Írd le feltételes utasítással Pascal-nyelven!

Ha az adatváltozónak osztója a 3, akkor az adatváltozót növeld meg eggyel, különben kettővel!

5.26. Készíts szorzást ellenőrző programot!

5.27. Írj programot, amely egy egész számnak kiírja a nagyobbik páratlan szomszédját!

TÁBLÁZATKEZELÉSI ALAPISMERETEK

1. Táblázatok és táblázatkezelők

1.1. Miért szoktunk adataink megjelenítésére táblázatos formát használni?

1.2. Egészítsd ki a mondatokat!

Egy táblázatban az oszlopok adatokat tartalmaznak, míg a sorok A sorok és az oszlopok kereszteződésében lévő mezőket nevezzük.

1.3. Mi a tartalma a TK 164. oldalán látható táblázat következő celláinak?

A1: -----

C4: -----

F8: -----

E9: -----

1.4. Milyen programot jelképeznek a következő ikonok, mire használjuk őket?

1.5. Melyik igaz, melyik hamis a következő állítások közül?

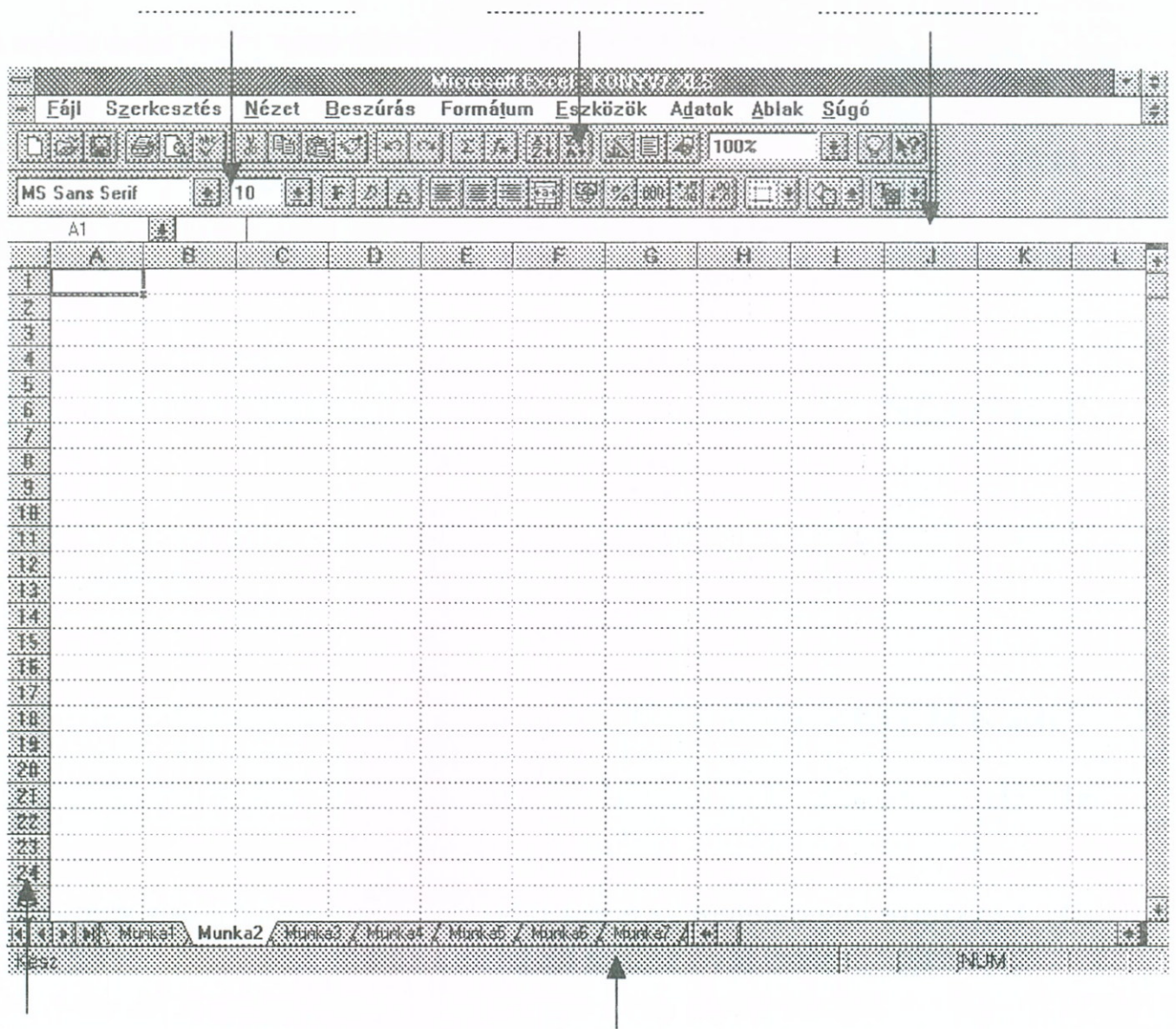
- a) Az Excel táblázatkezelő program a Windows része.
- b) Az Excel segítségével egyszerre több táblázatot is szerkeszthetünk.

- c) Egy munkafüzetben csak egymással valamilyen módon összefüggő táblázatok kerülhetnek.

igaz: -----

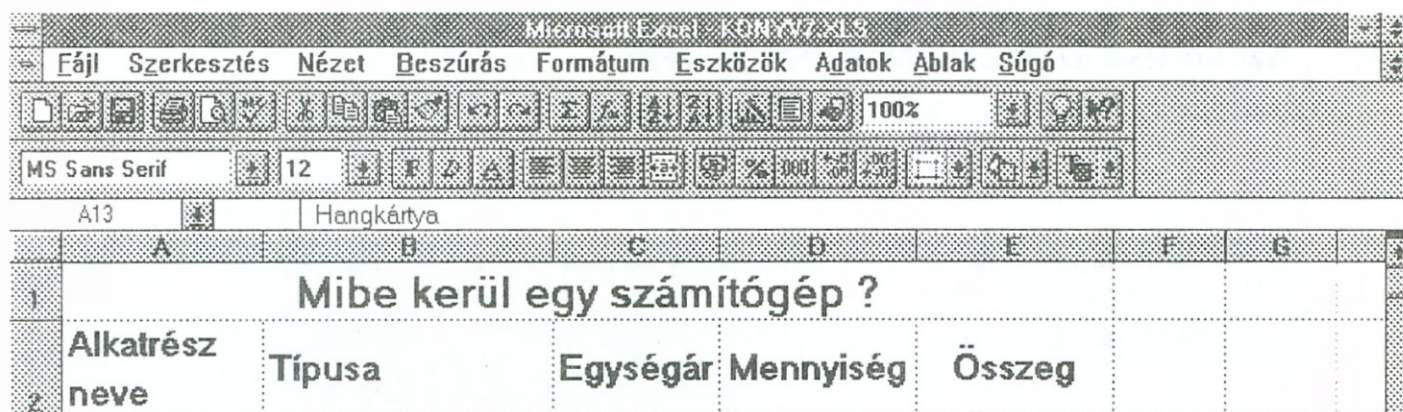
hamis: -----

1.6. Azonosítsd az *Excel* ablakának részeit!

2. Táblázat létrehozása

2.1. Az alábbi ábra alapján dönts el, hogy mi az aktuális cella, és mi a tartalma!

The screenshot shows the Microsoft Excel interface. The active cell is A13, which contains the text "Hangkártya". The spreadsheet contains a table with the following structure:

	A	B	C	D	E	F	G
1	Mibe kerül egy számítógép ?						
2	Alkatrész neve	Típusa	Egységár	Mennyiség	Összeg		

Hogyan lehet az aktuális cella tartalmán módosítani?

2.2. Válaszd ki a felsoroltak közül az igaz és a hamis állításokat!

- Ha a formázás előtt nem jelölök ki tartományt, akkor a formázás minden esetben csak az aktuális cellára fog vonatkozni.
- Egyszerre kijelölhetem az egész táblázatot, ha a sor- és az oszlopazonosítók kereszteződésénél lévő szürke téglalapra kattintok?
- Ha a <Ctrl> gombot nyomva tartom, ki tudok jelölni nem összefüggő cellatartományokat is.
- A táblázat oszlopai automatikusan akkora szélességűek, amekkora az abban lévő leghosszabb szöveg.

- e) Egy cellába csak akkor tudok két vagy több sorba írni, ha a **Cellaformázás/ Igazítás** párbeszédablakban a **Sortörés** engedélyezve van.

igaz: -----

hamis: -----

2.3. Hozd létre az alábbi táblázatot és mentsd ki *etrend.xls* néven!

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
l e v e s	Köménymag leves	Gyümölcsleves	Gulyásleves	Májgombóc- leves	Húsleves
m á s o d i k	Marhasült törtburgonyával	Grillcsirke rizzsel	Túrós csusza	Spenót tükörtojással	Brassói aprópecse- nye

(Az A oszlop formátumát a **Cellaformázás/ Igazítás** párbeszédablakban tudod beállítani.)

3. Műveletek táblázatokban

3.1. Egészítsd ki a következő mondatokat!

Sort vagy oszlopot beszúrni úgy tudok, hogy abban a sorban vagy oszlopban mozgatom az aktuális cellát, amelybe be szeretném szúrni az új sort, majd a **Beszúrás/Sorok** (vagy **Oszlopok**) pontját választjuk.

Az átlagolandó tartomány első és utolsó cellája között a képletben van.

Amennyiben a megadott tartomány valamely cellája üres, akkor a program a számolásnál

Azoknak a celláknak a bevitelét, ahova valamilyen képletet írunk, kezdjük.

3.2. Készítsd el az alábbi táblázatot és mentsd ki *stat.xls* néven!

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	A piripócsi iskola tanulóinak a száma							
2		1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
3	Alsó tagozat	123	120	121	130	125	127	131
4	Felső tagozat	137	135	129	126	128	135	136
5	Osszesen	260	255	250	256	253	262	267

4. Grafikonok készítése

- 4.1. Töltsd be a *stat.xls* táblázatot, majd készíts grafikont az iskola tanulóinak létszám alakulásáról 1990-1996-ig!
- 4.1. Ábrázold tortadiagramon milyen volt 1991-ben az alsó és a felső tagozat aránya!
- 4.1. Milyen esetekben szoktuk az adatokat torta- vagy kördiagramon ábrázolni?

Összefoglalás

1. Egészítsd ki a következő mondatokat!

Egy-egy táblázatban a azonos típusú adatokat tartalmaznak, míg a egy-egy valamilyen szempontból összetartozó adathalmazt.

A sorokat a táblázatkezelők általában sorszámmal látják el, az oszlopokat pedig azonosítjuk.

2. Sorold fel az *Excel* néhány szolgáltatását!

3. Mire szolgálnak az alábbi ikonok?

Tartalomjegyzék

A DOS PARANCSAI	3
1. Az operációs rendszerekről	3
2. Lemez tartalomjegyzékének megtekintése	6
3. Könyvtárkezelés	10
4. Műveletek állományokkal	15
5. Műveletek különböző tulajdonságú állományokkal	18
6. Egyéb műveletek Copy paranccsal	20
7. Lemezműveletek	22
PROGRAMOZÁSI ISMERETEK	25
1. Programozási nyelvek	25
2. A Turbo Pascal-nyelv	28
3. Állandó adatok típusai és jelölésük	34
4. Változó adatok beolvasása és deklarációja	37
5. Műveletek adatokkal	41
TÁBLÁZATKEZELÉSI ALAPISMERETEK	46
1. Táblázatok és táblázatkezelők	46
2. Táblázat létrehozása	49
3. Műveletek táblázatokban	50
4. Grafikonok készítése	51
Összefoglalás	52
Tartalomjegyzék	53

**A Pedellus Kiadó
számítástechnikai kiadványai:**

- *Számítástechnika 5-6. osztálynak - tankönyv*
- *Számítástechnika 5-6. osztálynak - munkafüzet*
- *Számítástechnika 7. osztálynak - tankönyv*
- *Számítástechnika 7. osztálynak - munkafüzet*
- *Számítástechnika 8. osztálynak - tankönyv*
- *Számítástechnika 8. osztálynak - munkafüzet*
- *Számítástechnika 9. osztálynak - tankönyv*
- *Számítástechnika 9. osztálynak - munkafüzet*
- *Számítástechnika 10. osztálynak - tankönyv*
- *Számítástechnika 10. osztálynak - munkafüzet*
- *Számítástechnika középiskolásoknak*
- *Játékosan a számítástechnikáról*
- *Számítástechnika és DOS 6.22 alapismeretek - tankönyv*
- *Számítástechnika és DOS 6.22 alapismeretek - munkafüzet*
- *Számítástechnika - Norton Commander*
- *Az editortól a szövegszerkesztőig*
- *Szövegszerkesztő - Word for Windows 6.0*
- *Iskolásoknak a Windows-ról*
- *Táblázatkezelő - Excel*
- *Miből áll a számítógép? - Hardver ismeretek*
- *Turbo Pascal iskolásoknak*
- *Számítástechnikai feladatgyűjtemény*

*Megrendelhetők:
Pedellus Kiadó
4001 Debrecen, Pf. 246.*

*Raktári szám:
PE - 0060*